

*Између глобалној и локалној: проблем „Словенској фентези“
(на материјалима изабраних дела)*

Сажетак

Током последњих година приметан је битан пораст броја дела фентези, у којима се аутори ослањају на историју, веровања и празноверја свог народа, не одбацујући при томе суштинске конвенције, које читаоцима омогућавају декодирање текста и његово одређење у оквиру жанра без жанровске промене.

То је очигледно и у делима фентези која се појављују под пером словенских аутора који све радије лоцирају радњу на свом тлу. Велику популарност стекла је словенска „митологија“, али се јављају и упућивања на словенску менталност или проблеме који проистичу из политичког и историјског наслеђа. Као пример могу да послуже дале следећих писаца: Анђеј Пилипјук, Јурај Червенак, Оља Громико, Александар Тешић, Марија Семјонова или Јакуб Жулчик, на којима се списак не затвара.

Несумњиву вредност фентези текстова одређује чињеница да они опште називају локалним, истовремено се уписујући у глобално и универзално у фентезију; ти текстови не саздају нешто посебно, затворено, нераспознатљиво и ограничено у мотивима, тропима и др. иако су уско повезани са изабраним друштвно-културним кругом. С друге стране, пак, упућивања на „локално“ често су непрепознатљива па и несхватљива за читаоце мимо тог круга. Дела фентези могу достићи успех када се реализују одговарајуће пропорције и напетост између „локалног“ и „глобалног“ у делу, уметничка вештина писца може да омогући безконфликтну имплементацију дела у универзалном оквиру јер читаоци могу да декодирају културни пејзаж.

Кључне речи: фентези, „словенски фентези“, глобално, локално, Толкин, Анђеј Сапковски, Анђеј Пилипјук, Јурај Червенак, Оља Громико, Александар Тешић, Марија Семјонова, Јакуб Жулчик.

Примљено 3. 10. 2016.

Прихваћено 15.1.2017.